

Föreningsarkivet i Jämtlands län

Verksamhetsplan 2020

Innehåll

Föreningsarkivet	1
i Jämtlands län	1
Inledning	3
Kultur för alla i hela länet	3
Människor i glesbygd	4
Barn och unga	4
Kultur och hälsa	5
Daglediga, med fokus på seniorer	5
Utveckla den kulturella besöksplatsen	6
Arkivet som mötesplats	6
Delaktighet och medskapande	6
Synlighet	7
Ta emot, bevara och göra arkivhandlingarna tillgängliga	7
Det medlemsnära arbetet	8
Samiska röster i arkiven	8
En resurs på nationell och internationell nivå	9

Inledning

Föreningsarkivet strävar efter att vara en öppen och inkluderande kulturarvsinstitution. Vi arbetar aktivt för att öka inflytande, delaktighet och medskapande i föreningens verksamhet. Det gäller både besökare till och användare av materialet på arkivet, likväl vad gäller arbetet med dokumentation och samlingar. En stor del av arkivets resurser läggs därför på utåtriktad och pedagogisk verksamhet. En prioriterad målgrupp är barn- och unga, och vi har ett väl etablerat samarbete med skolan. Ett annat prioriterat område är kultur och hälsa, och därför erbjuder vi också en omfattande programverksamhet för seniorer.

Föreningsarkivet ingår i den nationella kultursamverkansmodellen. Vi finansieras, utöver det statliga och regionala stödet, av medlems- och förvaringsavgifter samt genom projektbidrag.

Föreningsarkivet i Jämtlands län är en ideell förening som samlar, dokumenterar, bevarar och tillgängliggör kulturarvet från föreningslivet. I dagsläget bevarar vi arkiv från nästan 4 400 föreningar.

Föreningsformen innebär att Föreningsarkivet har ett brett nätverk över hela länet. Genom medlemsträffar, kurser i arkivering och föreläsningar och andra evenemang utifrån kulturarvet vårdar vi relationen till våra ca 460 medlemmar. Den regionala förankringen ger stor potential för samarbete dels inom den ideella sektorn dels med det civila samhället i övrigt.

Föreningsarkivets prioriterade utvecklingsområden under 2020 är:

- Kultur för alla i hela länet
- Kultur och hälsa
- Utveckla den kulturella mötesplatsen

Föreningsarkivets prioriterade målgrupper under 2020 är:

- Människor i glesbygd
- Barn och unga
- Daglediga, med fokus på seniorer

Kultur för alla i hela länet

På Föreningsarkivet ska alla ha möjlighet att delta. Aktiviteter riktade till barn och seniorer är prioriterade. Arbetet med att utveckla tillgängligheten för alla grupper i samhället är en pågående process. Verksamheten uppmuntrar till medskapande, delaktighet och volontärskap och stimulerar till lokalhistorisk forskning och olika dokumentationsinsatser. I huset finns rymliga läsesalar, barnhörna, och kunnig personal som hjälper besökaren att använda arkiven. Arkivet arbetar för att hela tiden bredda sin användbarhet som samhällsresurs och arbetet mot skolan är ett prioriterat område. Arkivet arrangerar tillsammans med Landsarkivet varje vecka kostnadsfria föreläsningar, kurser och/eller kvällsaktiviteter och är en öppen mötesplats för alla människor i alla åldrar. Verksamheten tar avstamp i begrepp som livslångt lärande och upplevelse genom kulturarv.

Prioriterade målgrupper inom utvecklingsområdet är människor i glesbygd och barn och unga.

Människor i glesbygd

Föreningsarkivet vill vara både mötesplats och lärandeplats för alla i hela länet, och inte bara för de som fysiskt kan ta sig till Östersund. Med syfte att stimulera tillgängligheten till arkiven för personer som har långt till Östersund arbetar Föreningsarkivet med ett projekt där vi undersöker möjligheterna att tillsammans med andra aktörer inom civilsamhället och med hjälp av tekniska lösningar utveckla lokala kulturella mötesplatser i länet. Genom vårt tidigare arbete vet vi att det till hälften är det sociala sammanhanget som lockar våra besökare till arkivens verksamhet, till hälften lärandet. Genom att erbjuda mötesplatser med t ex föreläsningar och kurser erbjuds deltagarna en ingång till kulturarv som annars kan upplevas svårtillgängligt. Föreningsrörelsen och civilsamhället spelar en stor roll i glesbygden, och man är van att driva och sköta uppgifter lokalt. Under 2020 kommer vi inom projektet ”På plats i hela länet” att

- *Ta fram en utbudskatalog för aktiviteter på distans. Ur denna ska man kunna välja aktiviteter man vill arrangera lokalt och beställa föreläsningar, handledningar, kopior på arkivhandlingar eller annat material som behövs för aktiviteten.*
- *Utveckla vårt arbete utifrån hur ungdomars specifika intresse för kulturarv ser ut*
- *Samarbeta med föreningar och institutioner i länet, t ex bibliotek, studieförbund, hembygdsföreningar och kulturskolor för att stimulera lokala mötesplatser att hitta aktiviteter inom kulturarvsområdet.*
- *Arbeta med kommunikativa digitala lösningar för hur kurser, föreläsningar och handledningar kan utformas.*
- *Utifrån befintliga samarbeten inom ramen för sändningen av After-workföreläsningarna vidareutveckla samarbetet med de lokala mötesplatserna.*

Barn och unga

Föreningsarkivet kommer även under kommande verksamhetsår att ha barn och unga som prioriterad målgrupp. Under åren har ett kontinuerligt och ömsesidigt givande samarbete byggts upp med skolor i länet, och Föreningsarkivet har tillsammans med Landsarkivet årligen ca 2 000 elevbesök. Vår intention är att vara en resurs för skolan och till glädje för den enskilda personen. I detta arbete ingår både upplägg för att öka förståelsen för hur man arbetar med källor och källkritik och upplägg som utgår mer ifrån kreativitet och lokalhistoriskt intresse. Vi arbetar också med att koppla arkivhandlingar till olika typer av kulturmiljöer. Under 2020 kommer Föreningsarkivet att:

- *Ta emot studiegrupper från skola och förskola till program framtagna i enlighet med läroplanerna*
- *Besöka skolor i länet från de kommuner vi har lägst deltagande*
- *Fortsätta samarbetet med bibliotek och museum inom läsförståelseprojekten ”Uppdraget”, ”Vargbröder” och ”Förr i tiden i skogen”*
- *Erbjuda någon form av fritidsaktivitet för barn/ungdom*
- *Arbeta med vår digitala lärplattform ”arkivochlarande.se”*

Kultur och hälsa

Under 2020 avser Föreningsarkivet att bidra till regionala och nationella mål vad gäller kultur och hälsa genom att vara en aktiv mötesplats med flera aktiviteter. Upplevelser av kultur och eget skapande kan förebygga och rehabilitera ohälsa. Aktiviteterna bidrar både till minnesstimulering, fysisk aktivitet (man tar sig ut) och inte minst social träning.

Prioriterade målgrupp inom utvecklingsområdet är daglediga, med fokus på seniorer.

Daglediga, med fokus på seniorer

Den tredje prioriterade målgruppen för Föreningsarkivet är daglediga, med fokus på personer i tredje åldern. En av de största utmaningarna för de som avslutar sitt arbetsliv är att upprätthålla sociala kontakter och nätverk. Desto längre man kommer från arbetslivet, ju mer ensam känner många sig. Därför är det viktigt att det erbjuds aktiviteter som hjälper till att hålla rutiner och ge en viss tidsstimulans. I syfte att skapa en sådan mötesplats arrangerar Föreningsarkivet tillsammans med Landsarkivet och Jamtli sedan 2008 föreläsningsserien "After Work". Tanken är att intressanta kulturhistoriska föreläsningar ska vara en anledning för människor att ta sig hemifrån. Lika viktigt som att man ska känna att man lär sig något nytt av föreläsningen är att det skapas möjligheter för målgruppen att träffa andra personer i samband med föreläsningen. Aktiviteterna Föreningsarkivet arrangerar syftar alltså dels till ett ökat deltagande av en målgrupp som vi vet har ett stort intresse för kulturhistoria, dels till att minska utanförskap, isolering och känsla av ensamhet hos målgruppen. Regionala och nationella mål för kultur och hälsa är här vägledande. Under 2020 kommer Föreningsarkivet att:

- *Fortsätta driva och utveckla mötesplatsen "After Work".*
- *Utveckla webbsändningarna utifrån After Workföreläsningarna till länets alla kommuner så att även personer utanför Arkivets närhet ska kunna ha samma möjlighet till möten och lärande.*
- *Inom samarbetet för Arkivet i Östersund erbjuda öppna och kostnadsfria aktiviteter inom programmet "Arkivet som mötesplats" med syfte att öka den egna aktiviteten hos deltagarna.*
- *Uppmuntra egen delaktighet i Föreningsarkivets verksamhet genom att stimulera till volontärverksamhet*
- *Söka nya aspekter på volontärverksamheten genom medverkande i Nordplus Adult-projektet The Nordic Academy for Volunteer Management*
- *Arbeta med att uppmuntra och stimulera till att starta studie- och dokumentationsgrupper inom de föreningar man är aktiv i*
- *Stimulera till delaktighet genom olika crowdsourcingaktiviteter, t ex transkribering av handskrivet material*

Utveckla den kulturella besöksplatsen

Föreningsarkivet arbetar aktivt för att jämtar, härjedalingar och samer i hela länet och i alla åldrar ska upptäcka och använda arkiven. Föreningen vill vara en mötesplats för lärande och samvaro för alla människor i samhället. Detta gäller såväl akademiska forskare som en generell ”allmänhet” oavsett om man har funktionsvariationer eller är nyanländ. Föreningsarkivet arbetar därför aktivt med insatser för ökad tillgänglighet.

- *Utveckla tillgängligheten till besöksplatsen, fysiskt men också genom att sänka trösklarna så att fler ska förstå hur och varför arkiven är intressanta att använda*
- *Arbeta med delaktighet och medskapande*
- *Utveckla relationen till våra föreningsmedlemmar*
- *Stärka Arkivet som social mötesplats*

Arkivet som mötesplats

Mycket av den verksamhet som beskrivits ovan hade inte varit möjlig att genomföra utan samarbete på bred front. Att ingå i ett arkivcentrum innebär en stor fördel för Föreningsarkivet. Vi delar idag hus inte bara med Riksarkivet; Landsarkivet i Östersund utan även Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare, Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik; NCK, Jämtlands läns fornskriftsällskap och Jamtlis arkiv. Det dagliga samarbetet leder inte bara till inspiration, utveckling och ökad tillgänglighet, utan även till ett effektivare resursutnyttjande. Föreningsarkivet har också ett gott samarbete med andra kulturinstitutioner i länet inom ramen för Regionalt kulturform. Detta är särskilt tydligt i arbetet mot skolan.

För att ytterligare stärka tillgängligheten till besöksplatsen, kommer vi under 2020 att:

- *Hålla fortsatt dialog med fastighetsägaren Kungsleden och vår hyresvärd Riksarkivet för att öka den fysiska tillgängligheten till byggnaden*
- *Implementera den nya handlingsplan för tillgänglighet som tagits fram*
- *Arbeta med utställningar som ingång till arkiven*
- *Använda film som medium för tillgängliggörande*
- *Vidareutveckla samarbetet med institutionerna på Arkivvägen 1*

Delaktighet och medskapande

En viktig del av att få arkiven tillgängliga på riktigt, är att erbjuda besökarna att kunna agera självständigt och inte alltid vara i behov av hjälp. Många vill själva kunna söka efter intressant material respektive kunna ordna sitt eget arkivmaterial. Föreningsarkivet arbetar för att vara en förmedlande aktör i dessa processer. Vi bidrar till tillgängliggörande och fattbarhet / hittbarhet av kulturarvet genom den kompetens vi besitter. För att utveckla detta ytterligare kommer vi under året att utveckla dialogen med våra besökare. Vi kommer därför

- *Att utveckla pedagogiska metoder där deltagarna själva stimuleras att ställa frågor*
- *Arbeta med medlemsmöten som metod för delaktighet*
- *Stimulera till egen forskning och deltagande i studiegrupper. Studiegrupper kan vara grupperingar inom föreningarna i syfte att namnge personer på fotografier, ordna*

äldre arkivhandlingar etc. Det kan också handla om deltagande i t ex Fornskriftsällskapets avskriftsgrupper.

- *Att stötta föreningar att själva göra sitt ordningsarbete genom att hålla utbildningar i att ordna och förteckna. Utbildningarna sker dels på plats hos föreningar, dels inom kursverksamheten på Arkivet i Östersund.*

Synlighet

Föreningsarkivet är av många i Jämtland och Härjedalen välkänt, men vi vet också att det finns väldigt många historieintresserade som inte har en aning om att vi finns eller vad man kan göra genom vår verksamhet. Under 2020 fyller Föreningsarkivet i Jämtlands län 40 år och detta vill vi fira. Firandet ska användas som ett led i en större satsning för att bli mer välkända i regionen. För att bättre nå ut med den verksamhet vi har ska vi under 2020:

- *Utveckla en tydligare grafisk profil*
- *Utveckla en kommunikationsplan*
- *Ta fram informationsbroschyrer om verksamheten*
- *Stimulera till delaktighet och volontärskap hos de som redan känner till oss genom att bjuda in tidigare anställda och styrelser till en återträff*
- *Uppmuntra våra medlemmar till ett aktivt ambassadörskap för Föreningsarkivet genom att arrangera ett utökat årsmöte med föreläsningar*
- *Ge ut ett nummer av tidskriften HUR*
- *Publicera artiklar och projektrapporter med ISBN-nummer, vilket gör dem internationellt identifierbara*

Ta emot, bevara och göra arkivhandlingarna tillgängliga

Föreningsarkivet tar varje år emot ca 200 leveranser av nya föreningshandlingar. En del av leveranserna kommer från aktiva föreningar medan andra kommer från föreningar som lagts ner. Arbetet med att ta hand om dessa arkiv är grundläggande för Föreningsarkivets verksamhet. Att materialet finns sorterat, beskrivet och presenterat på nätet är en förutsättning för att handlingarna ska vara tillgängliga för intresserade. Sedan lång tid tillbaka har vi dock en stor andel inkomna handlingar som inte är omhändertagna. I Föreningsarkivets samlingar finns förutom föreningars arkiv och föremål dessutom en stor samling av kulturhistoriskt intressanta böcker och tidskrifter. Dessa har fram till nu inte varit tillgängliga för allmänheten. Under 2020 kommer vi därför att:

- *Sprida information om att Föreningsarkivet är en resurs som finns, och som är viktig för att synliggöra föreningars nytta, engagemang och inverkan på samhället.*
- *Ta emot leveranser av nya arkiv från aktiva och nedlagda föreningar*
- *Sortera, ordna och förteckna handlingar som kommer in till Föreningsarkivet.*
- *Sortera, ordna och förteckna handlingar som tidigare kommit in till Föreningsarkivet men som fortfarande är oordnade.*
- *Regelbundet uppdatera innehållet i Nationella arkivdatabasen, NAD, så att man över nätet kan se vad som finns.*

- *Registrera böcker, tidskrifter och annat historiskt tryck som finns i Föreningsarkivets samlingar*
- *Presentera hela biblioteket i Libris biblioteksdatabas*

Det medlemsnära arbetet

Föreningsarkivet arbetar för att hela länets föreningsverksamhet ska avspeglas i samlingarna. För att fler föreningar ska arkivera hos Föreningsarkivet, krävs det att de förstår hur och varför arkiven i framtiden kan vara intressanta. Ju bättre en förening förstår vikten av att arkivmaterialet finns samlat på Föreningsarkivet, desto bättre blir själva arkivets innehåll. Våra främsta ambassadörer i detta arbete är de föreningar som redan är medlemmar. Vi kommer därför under 2020 att

- *Vårda och utveckla relationerna med våra egna medlemmar*
- *Bjuda in till spännande och intressanta träffar för våra medlemmar*
- *Etablera kontakt med föreningsansvariga på kommunnivå*
- *När så är möjligt delta i dialogmöten mellan regionen och kommunerna,*
- *Försöka värva föreningar som är aktiva i länet, men som ännu inte hittat FAJ*

Samiska röster i arkiven

Genom åren har Föreningsarkivet haft flera satsningar på att bredda spektra i samlingarna. De senaste åren har vi arbetat med olika delprojekt i syfte att föra ut information om hur vi kan finnas som resurs särskilt för samiska aktörer och individer i Jämtland och Härjedalen. Projektdelen av detta arbete är nu avslutat, men vi ser att effekterna av projektet till stor del kommer nu. Vi kommer därför även fortsättningsvis att ha stort fokus på arkiv från det samiska samhället och olika samiska aktörer. Under 2020 kommer vi bland annat

- *Sprida och informera om den dokumenthanteringsplan vi upprättat för samebyar*
- *Arrangera kurser och föreläsningar med särskild inriktning på samisk kulturhistoria*
- *Arrangera en konferens för arkivinstitutioner inom Sapmi för att dela erfarenheter med andra arkiv.*
- *Ta emot, ordna och förteckna arkiv från samiska aktörer.*

En resurs på nationell och internationell nivå

Föreningsarkivet samarbetar med länets andra kulturinstitutioner inom ramen för Regionalt kulturforum. Det arkivpedagogiska arbetet stärks dessutom genom att Föreningsarkivet är delägare i Nordiskt Centrum för kulturarvspedagogik, och därigenom deltar i gemensamma nordiska och europeiska samarbeten och projekt. Vår kompetens inom det arkivpedagogiska området ger många uttryck. På ett nationellt plan agerar Föreningsarkivet inte minst genom det arkivpedagogiska nätverket Arkivpedagogiskt forum. Nätverket får allt fastare former och blir en allt tydligare röst i samhället. Numera finns forumet också synligt på nätet, genom hemsidan ”arkivpedagogen.se” som ägs och drivs av Föreningsarkivet i Jämtlands län.

På nationell nivå deltar även Föreningsarkivet i Föreningen Sveriges Länsarkivarier. Föreningen är ett samarbete mellan de olika regionala arkiven, och driver frågor som är gemensamma för alla länsarkiv. Vi är också medlem och aktiv part i det nybildade Svenska Arkivförbundet, som är paraplyorganisation för alla enskilda arkiv i Sverige.

- *Föreningsarkivet avser även fortsättningsvis att bidra till ökad samverkan inom Regionalt kulturforum.*
- *Vi avser också att bland annat genom delägarskapet i NCK företräda regionen i kulturarvsrelaterade sammanhang på nationell och internationell nivå.*
- *Föreningsarkivet fortsätter att vara drivande inom Arkivpedagogiskt Forum.*
- *I syfte att ytterligare synliggöra det arkivpedagogiska arbetet kommer arbetet med hemsidan för Arkivpedagogiskt forum; arkivpedagogen.se att fortsätta. Tanken är att den ska kunna utgöra en kunskaps- och metodbank för dem som är intresserade av arkivpedagogik.*
- *Genom engagemanget i Föreningen Sveriges länsarkivarier kommer Föreningsarkivet dels att få ta del av en större omvärldsbevakning, dels påverka utvecklingen av den enskilda arkivverksamheten.*
- *Genom medlemskap och styrelsepost i Svenska Arkivförbundet vara med och påverka och utveckla den enskilda arkivsektorn.*
- *Delta och medverka i den nationella Arkivveckan i Uppsala, ett evenemang som hålls ungefär vart tredje år.*